

Oświęcim, 20.11.2023 r.

mgr Magdalena Strózik
Akademia Wychowania Fizycznego
im. Jerzego Kukuczki w Katowicach

dr hab. Katarzyna Ogrodzka-Ciechanowicz, prof. AWF
Instytut Rehabilitacji Klinicznej
Wydział Rehabilitacji Ruchowej
Akademia Wychowania Fizycznego w
Krakowie

Odpowiedź na recenzję rozprawy doktorskiej pt.

„Analiza wybranych czynników wpływających na powrót do uprawiania piłki nożnej po rekonstrukcji więzadła krzyżowego przedniego”

Szanowna Pani Profesor,

Serdecznie dziękuję za wnikliwą ocenę merytoryczną mojej rozprawy doktorskiej, pozytywną opinię, jak również zawarte w niej uwagi krytyczne. Stanowią one istotne wskazówki, służące poprawie jakości realizowanych przeze mnie przyszłych projektów badawczych. Poniżej zostały przeze mnie wyszczególnione komentarze wraz z odpowiedziami na uwagi Pani Profesor.

Pytania/uwagi:

- 1. Jedna drobna uwaga: jeżeli doktorantka stosuje skrót WKP jako więzadło krzyżowe przednie, to wskazane jest stosować także skrót WKT jako więzadło krzyżowe tylne, a nie PCL.*

Odpowiedź: Bardzo dziękuję za cenną uwagę. Głównym tematem pracy było więzadło krzyżowe przednie, które powszechnie w praktyce ortopedycznej i fizjoterapeutycznej opisywane jest skrótem ACL. Użycie skrótu polskiego wynikało jednak z częstości jego zastosowania w pracy pisanej językiem polskim, natomiast przytoczenie skrótów angielskich pozostałych więzadeł wynikało z epizodyczności ich przytoczenia.

- 2. Uwaga: bardziej czytelne i spójne jest postawienie najpierw pytania badawczego a następnie hipotezy.*

Odpowiedź: Zwrócenie uwagi na czytelność i spójność oraz kolejność pytań badawczych i hipotez uzasadnione jest praktyczną obserwacją, w tym moim uczestnictwem w toku postępowania z badanymi pacjentami.

- 3. W związku z tym proszę, aby na obronę pracy doktorantka uzupełniła ten rozdział o informacje:*

1. szczegółowy opis grupy badanej:

- *jakie były kryteria włączenia i wyłączenia,*
- *czy ktoś z badanych osób odpadł/zrezygnował z badań (warto dodać flow diagram)*
- *jaki był poziom piłkarski zawodników*
- *jaka była częstotliwość treningów i meczów*
- *jaki był staż treningowy zawodników.*

Odpowiedź: Dziękuję za tak istotne spostrzeżenia. Podstawowym kryterium włączenia do grupy badanych było uszkodzenie więzadła krzyżowego przedniego, zrealizowanie pełnego protokołu rehabilitacyjnego stosowanego w ośrodku, w którym na co dzień pracuję oraz uprawianie piłki nożnej na centralnym szczeblu rozgrywkowym, obejmującym 4 poziomy rozgrywkowe: ekstraklasa, I liga, II liga oraz III liga, co daje w sumie 126 drużyn. Minimalny staż treningowy zawodników wynosił 5 lat. Częstotliwość treningów i meczów była uzależniona od szczebla rozgrywkowego i wynosiła minimalnie 3 treningi tygodniowo oraz 1 mecz w tygodniu. Ze względu na retrospektywność badań, analizie poddano przebieg leczenia 87 zawodników, kryteria włączenia do grupy spełniło 67.

Kryteriami wyłączenia były uszkodzenia wielowięzadłowe dotyczące PCL i więzadeł pobocznych MCL i FCL od stopnia II wymagające zaopatrzenia operacyjnego, zastosowanie innego przeszczepu, niż przeszczep z STG, powtórne uszkodzenie ACL – uszkodzenie przeszczepu po rekonstrukcji oraz zaburzenie osi kończyny dolnej kwalifikujące do osteotomii.

4. Czy badane osoby miały zaplanowaną i przeprowadzoną fizjoterapię po rekonstrukcji ACL?

Odpowiedź: Wszystkie badane osoby miały przeprowadzoną fizjoterapię po rekonstrukcji więzadła krzyżowego przedniego. Intensywność i częstotliwość postępowania usprawniającego była głównie determinowana stanem funkcjonalnym i zaawansowaniem gojenia tkanek, a nie tylko kryterium czasowym. Zakres postępowania był głównie oparty na protokole Melbourne z personalnym dostosowaniem do danego pacjenta w zakresie pracy tkankowej, treningu wyrównawczego, dotyczącego głównie poprawy mobilności stawów biodrowych, skokowych, funkcji mięśni pośladkowych oraz mięśni tylnej taśmy uda. Rozszerzeniu często ulegały protokoły kształtowania siły mięśniowej ocenionej w formie użytkowej, a nie tylko parametrycznej.

5. Proszę o szczegółowy opis narzędzia badawczego. Doktorantka w pracy podaje tylko informację, że wykorzystano metodę obserwacji bezpośredniej uczestniczącej oraz metodę sondażu diagnostycznego.

Odpowiedź: Ze względu na moje bezpośrednie uczestnictwo w nadzorze nad badanymi pacjentami metoda obserwacji bezpośredniej oraz metoda sondażu diagnostycznego były najbardziej przystępnymi formami analiz. Spośród innych narzędzi badawczych wykorzystywałam dane z rezonansu magnetycznego, artrometrii oraz zbiór informacji wynikających z protokołu rehabilitacyjnego (platform stabilograficznych, tekstylnej elektromiografii, fotela izokinetycznego, oceny funkcjonalnej FMS (Functional Movement Screen) oraz testów MCS (Movement Compensation Screen)), które były pomocne w określeniu czasu powrotu do sportu, który podlegał analizie.

6. Na przyszłość może warto byłoby usystematyzować wyniki w podrozdziały, aby całość była bardziej czytelna. Uwagi: 1. opis tabeli/ryciny powinien znajdować się nad tabelą/ryciną; 2. brak w tekście odniesienia do numeru tabeli/ryciny, co znacznie ułatwia czytanie pracy; 3. dla przejrzystości tekstu warto jest umieszczać opis i tabelę/rycinę na jednej stronie.

Odpowiedź: Serdecznie dziękuję za cenną uwagę. Uwaga dotycząca układu tabel/rycin i odniesienia do ich numeracji na pewno będzie uwzględniona w przyszłościowych pracach.

7. *W Dyskusji doktorantka porusza także temat rehabilitacji przedoperacyjnej, a czy badane osoby miały przeprowadzone takie usprawnianie?*

Odpowiedź: Rehabilitacja przedoperacyjna dotyczyła tych pacjentów, u których była możliwa do przeprowadzenia, ze względu na głębokość urazu i dolegliwości bólowe. Każdy pacjent otrzymywał po badaniu artrometrycznym podstawowe informacje dotyczące przygotowania ruchowego pomagającego w przeprowadzeniu zabiegu operacyjnego. Ten etap przygotowania przedoperacyjnego był bardzo zindywidualizowany i dotyczył również takich elementów jak odstawienie kul łokciowych czy odstąpienie od noszenia ortezy.

8. *W rozdziale Dyskusja zabrakło mi podsumowania badań, które tak naprawdę umieszczone zostało w rozdziale Podsumowanie i Wyniki. W mojej ocenie lepiej byłoby umieścić je w Dyskusji, a Wnioski pozostawić jako samodzielny rozdział.*

Odpowiedź: Edytorskie uwagi dotyczące dyskusji, wniosków zostaną uwzględnione dla poprawy czytelności pracy.

9. *Praca ma także wymiar praktyczny, co zostało zasugerowane w rozdziale Problem badawczy, dlatego bardzo proszę o przedstawienie wniosków aplikacyjnych podczas obrony pracy.*

Odpowiedź: Zgadzam się z sugestią Pani Profesor. Głównym wnioskiem aplikacyjnym jest potrzeba ustanowienia jednej osoby nadzorującej i komunikującej zespoły specjalistów prowadzących proces diagnostyczno-terapeutyczny (diagnostyka obrazowa, ortopedia, rehabilitacja) obdarzonej zaufaniem pacjenta. Pozwala to unikać lub zmniejszać częstotliwość niepowodzeń i powikłań w leczeniu.

10. *Dobór piśmiennictwa jest imponujący – 225 pozycji – i odpowiada problematyce pracy. Strona edytorska jest prawie perfekcyjna – proszę ujednoczyć zapis nazwy czasopisma – albo pełna jego nazwa, albo skrót. W rozdziale dominuje zapis skrótowy, jednak w pozycjach 6,86,95,101,103,128,133,144,150,162 i 182 nazwa czasopisma jest podana w pełnej formie.*

Odpowiedź: Zgadzam się z opinią Pani Profesor, w związku z tym, dostosuję się do pomocnych sugestii w przyszłych projektach naukowych.

Bardzo dziękuję Pani Profesor za poświęcony czas i wszelkie uwagi, które z pewnością przyczynią się do poprawy jakości moich przyszłych publikacji.

Z wyrazami szacunku,
Magdalena Strózik